

Zaaknummer : 00609601
Ons Kenmerk : ODH176887
Datum : 03-02-2022

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 4 maart 2021 hebben wij een aanvraag om ontheffing ontvangen als bedoeld in artikel 3.8 eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het kappen en herplanten van bomen in het plangebied rondom de Rivierenlaan 1-56 te Pijnacker en is aangevraagd namens de gemeente Pijnacker-Nootdorp. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 november 2021 tot en met 1 maart 2026.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan de gemeente Pijnacker-Nootdorp;
- II. de voorschriften 1 tot en met 14 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag, de verkregen informatie (verwerkt in een memo) tijdens het overleg van 24 november 2021 en de aanvullende documenten van 6 december 2021 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 1 maart 2028.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1 De ontheffinghouder dient:

- de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
- het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
- eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering uiterlijk één week van tevoren schriftelijk te melden;
- de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van flora en fauna.

2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan gewone dwergvleermuis Koningshof fase 7 & 8 te Pijnacker' van 22 februari 2021 en de aanvullende stukken verkregen op 24 november 2021 en 6 december 2021. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:

- a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
- b aanduiding van de locatie van het plangebied;
- c de uit te voeren werkzaamheden;
- d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
- e de mitigerende en compenserende maatregelen;
- f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
- g het bijhouden van een logboek van de ecologische begeleiding.

3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen langs de elektronische weg, leesbaar worden getoond.

4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis:

- a voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de tijdelijke voorzieningen of uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
- b voor permanente voorzieningen: Uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie.
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten.
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven.
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied.
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring

- 5 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 4 'maatregelen' van het rapport 'Activiteitenplan gewone dwergvleermuis Koningshof fase 7 & 8 te Pijnacker' van 22 februari 2021 en de aanvullende stukken verkregen op 24 november 2021 en 6 december 2021.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift en 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, minimaal één maand, voordat de in voorschrift6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

- 8 Hoofdstuk 4 van het genoemde activiteitenplan beschrijft nauwkeurig welke bomen gekapt zullen worden en wat voor bomen daarvoor in de plaats herplant zullen worden. De aan te planten bomen ten behoeve van de alternatieve vliegroute dienen een hoogte hebben van minimaal 5 (vijf) meter, een onderste kroonbreedte van minimaal 2,5 (tweeënhalf) meter en een stamdiameter van 20-25 (twintig tot vijfentwintig) centimeter (dBh). De tussenruimte tussen de onderste kronen van de bomen mag maximaal (10) tien meter zijn. Pas wanneer de vliegroute in de uiteindelijke situatie (door de ecologisch deskundige) functioneel geacht wordt mogen gekandelaberde bomen verwijderd worden.
- 9 De ontheffinghouder dient uiterlijk één maand na verzenddatum van deze ontheffing een monitoringsplan ter goedkeuring voor te leggen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1). In het monitoringsplan dient (per kalenderjaar) te worden vermeld:
 - a. een beschrijving van de monitoringsmethodiek met hierin opgenomen: de periode, tijdstippen, frequentie, wijze waarop, eventuele inzet van apparatuur (batdetector) en wie de onderzoeken uitvoert;
 - b. welke waarnemingen genoteerd worden in een logboek.
- 10 De effectiviteit van de tijdelijke en uiteindelijke vliegroutes respectievelijk foerageergebieden ten behoeve van de aanwezige kraamverblijfplaats dient te worden gemonitord door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Uit deze monitoring moet blijken of de gewone dwergvleermuis gebruikmaakt van de vliegroutes en foerageergebieden tijdens en na de werkzaamheden. Met betrekking tot de monitoring gelden de volgende voorwaarden:
 - a. De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen van het vleermuisprotocol (Bij12, 2021) door één bezoek te brengen gedurende de kraamperiode en één bezoek gedurende de periode geschikt voor het inventariseren van vliegroutes en foerageergebieden. Dit met inachtneming van de overige randvoorwaarden voor vleermuisonderzoek uit voorgenoemd protocol;
 - b. de monitoring dient te worden uitgevoerd in jaren één, drie en vijf na de start van de werkzaamheden;
- 11 De waarnemingen dienen genoteerd te worden in het logboek (zoals genoemd in voorschrift 9). De resultaten van de monitoring (vs. 9 en 10) dienen vóór 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd in een monitoringsverslag bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (vs. 1). In deze rapportage moet zijn opgenomen:
 - a. de data, tijden en weerscondities van de controlebezoeken;
 - b. een onderbouwde conclusie over de effectiviteit van de voorzieningen;
 - c. als het gebruik van het plangebied significant terug blijkt te lopen dient een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de bovengenoemde toezichthouder. Indien het aannemelijk is dat zo'n teruggelopen functionaliteit (mede) veroorzaakt wordt door omstandigheden buiten de invloedssfeer van de ontheffinghouder kan dat benoemd en verdisconteerd worden in dat plan van aanpak;

- d. indien uit de monitoringsresultaten blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn, kunnen aanvullende voorschriften worden opgelegd.
- 12 Tijdens de werkzaamheden dient het gebruik van kunstlicht zo veel mogelijk vermeden te worden, daar dit verstoring werkt voor foeragerende vleermuizen en vleermuizen welke gebruik maken van de vliegroutes en foerageergebieden. Werkzaamheden dienen daarom zo veel mogelijk overdag plaats te vinden, tussen zonsopkomst en zonsondergang. Mocht er buiten de genoemde tijden gewerkt worden dan dient het kunstlicht zo gericht te worden dat er geen licht valt en uitstraalt op essentiële groenstructuren, gevels van bebouwing en watergangen om verstoring van vleermuizen te voorkomen.
- 13 De in het activiteitenplan genoemde bomen met holten welke geschikt zijn voor vleermuizen als verblijfplaats dienen na de kap met de holte naar de zijkant neergelegd te worden voor tenminste drie dagen, Op deze manier hebben eventueel aanwezige vleermuizen de kans om uit zichzelf de holte te verlaten. Na deze periode dient de holte bekeken te worden door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis om vast te stellen of de holte verlaten is. Pas wanneer dat het geval is mogen de werkzaamheden aan deze bomen vervolgd worden.
- 14 Om de functionaliteit van de kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis te borgen dienen vier permanente voorzieningen aangebracht te worden welke geschikt zijn voor kraamkolonies. Deze dienen zo spoedig mogelijk (maar uiterlijk binnen twee maanden) na ontvangst van deze ontheffing gerealiseerd te worden. De kasten dienen voldoende duurzaam te zijn en moeten ook beschikbaar kunnen blijven in de toekomst. Voor dit doel is het toegestaan om de vier reeds opgehangen kasten van het type BNBBBox ANS ½ toe te wijzen als compensatiemiddel, mits geborgd kan worden dat deze kasten permanent aanwezig zullen blijven.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen hiervan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 4 maart 2021 hebben wij een aanvraag om ontheffing ontvangen als bedoeld in artikel 3,8 eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het kappen en herplanten van bomen in het plangebied rondom de Rivierenlaan 1-56 te Pijnacker en is aangevraagd namens Gemeente Pijnacker-Nootdorp. Het plangebied is schematisch aangeduid in afbeelding 1 van het ondergenoemde activiteitenplan en wordt begrensd door de Oranjelaan, de Amer, de Grevelingen, de Krammer en de Europalaan. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 november 2021 tot en met 1 maart 2026.

Bij de aanvraag behoren de volgende stukken:

- Actualisatie ecologische quickscan Koningshof fase 7 en 8 te Pijnacker, VanderHelm Milieubeheer B.V., projectcode: 20190317, 23 april 2019;
- Aanvullend soortgericht onderzoek naar vleermuizen koningshof te Pijnacker, VanderHelm Milieubeheer B.V., projectcode: PYKO20200843, 27 augustus 2020;
- Actualisatie soortgericht onderzoek naar huismussen en vleermuizen Koningshof fase 7 & 8 te Pijnacker; VanderHelm B.V., projectcode: 20190651, 27 augustus 2020;
- Activiteitenplan gewone dwergvleermuis Koningshof fase 7 & 8 te Pijnacker; VanderHelm B.V., projectcode PYKO20200938, 22 februari 2021;
- Bomen Effect Analyse Planbeoordeling Koningshof, Pijnacker, Bomenwacht Nederland, projectcode: INFR190475, 9 oktober 2020.

Op 24 november 2021 hebben wij aan de hand van een videobelgesprek de volgende aanvullende informatie besproken en verwerkt in een memo:

- MEMO overleg aanvraag ODH-00609601 betreffende Rivierenlaan 1 te Pijnacker.

Op 6 december 2021 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen per mail:

- Beantwoording laatste drie aanvullende vragen betreft onderbouwing van de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, het ophangen van kraamkasten en argumentatie voor het uitsluiten van massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Aangezien de aangeleverde gegevens onvolledig waren, heeft op 25 november 2021 een overleg plaatsgevonden tussen de ODH en adviesbureau Van der Helm. Omdat de verkregen informatie onvolledig was is op 30 november 2021 verzocht om aanvullende gegevens.

De gevraagde gegevens zijn op 6 december 2021 ontvangen.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, Wnb hebben wij op 12 maart 2021 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Aanvraag

De Gemeente Pijnacker-Nootdorp is voornemens bomen te kappen en herplanten ten behoeve en als gevolg van riolerings- ophogings- en herinrichtingswerkzaamheden binnen Koningshof fase 7 & 8 te Pijnacker.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- verwijderen van alle bestaande verhardingen;
- verwijderen van bosschages, plantvakken en bomen;
- verwijderen van alle bestaande riolering;
- verwijderen van bestaande nutsvoorzieningen uit openbaar gebied;
- verwijderen straatmeubilair en speelvoorzieningen;
- aanbrengen nieuw gescheiden rioolstelsel met drainerend en infiltrerende schoonwaterriolering;
- aanbrengen van nieuwe nutsvoorzieningen in openbaar gebied;
- ophogingswerkzaamheden;
- aanbrengen nieuwe verhardingen, straatmeubilair, groen- en speelvoorzieningen;
- verwijderen gemaal;

- aanbrengen nieuw gemaal.

De werkzaamheden starten begin of eind 2022 en zullen uiterlijk zeven jaar duren. Gezien de monitoringsverplichting is een langere ontheffingsperiode aangehouden dan verzocht in de aanvraag.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2019 en 2020 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied. In 2020 lag de focus alleen op vliegroutes en foerageergebieden om meer inzicht te krijgen op deze twee specifieke gebiedsfuncties.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (2017). Er is geen onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen. Massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis kunnen verwacht worden in objecten met een grote bufferwerking welke daardoor constant zijn in temperatuur, objecten die vorstvrij zijn en objecten waarin de luchtvochtigheid hoog en redelijk constant is. Dit soort objecten zijn afwezig in het plangebied. Er vinden geen werkzaamheden aan woningen plaats. Bomen binnen het plangebied zijn niet geschikt als massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Het betreft bomen met een te kleine diameter om te kunnen voldoen aan eerdergenoemde eisen. Gezien bovenstaande is het voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied waargenomen. Er zijn in totaal twee essentiële vliegroutes en drie essentiële foerageergebieden aangetroffen in het plangebied. Er is één essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis aangetroffen ter plaatse van de Rivierenlaan. Parallel aan de Amer steken gewone dwergvleermuisen de weg over, waarbij de watergang naast de Sporthal het Baken gevolgd wordt. De bomenrij langs deze watergang zorgt voor de benodigde luwte. Deze route wordt tevens de andere kant op gebruikt, de vleermuisen vliegen dan richting het zuidoosten om daar in de omgeving van Daltonschool de Tweemaster te foerageren boven het water en het aangrenzende groen. In totaal zijn acht individuele vleermuisen waargenomen richting het noordwesten en zeker tien gewone dwergvleermuisen richting het zuidoosten. Aansluitend aan bovengenoemde essentiële vliegroute is een essentiële vliegroute vastgesteld welke over de rivierenlaan loopt. Hier zijn zeker 25 gewone dwergvleermuisen waargenomen langs de bomen aan de kant van de weg.

Twee essentiële foerageergebieden bevinden zich langs de vliegroute aan de Rivierenlaan. Eén essentieel foerageergebied bevindt zich rondom het Bakenpad. Omdat de gewone dwergvleermuis foerageert tijdens het gebruik van vliegroutes overlappen de essentiële vliegroutes met de essentiële foerageergebieden. De essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn van essentieel belang voor de kraamverblijfplaats met 28 individuen welke zich bevindt in de spouwmuur van het huis aan de Bergse Maas en twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, één rondom het adres van Bergse Maas 1 en één rondom de Amer. Met de geplande werkzaamheden gaan deze essentiële vliegroutes en foerageergebieden verloren. Hiermee wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het 'Activiteitenplan gewone dwergvleermuis, Koningshof fase 7 & 8, te Pijnacker' van 22 februari 2021 en de aanvullende informatie die is verkregen op 24 november 2021 en 6 december 2021. Deze maatregelen zien onder andere op het werken gedurende de minst kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en het treffen van compenserende en mitigerende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecooloog met kennis van gewone dwergvleermuis.

Mitigerende maatregelen

Voor het beschrijven van de mitigerende maatregelen zijn vier deelgebieden aangewezen binnen het plangebied: *Bergse Maas*, *omgeving Amer*, *de Rivierenlaan* en *het bruggetje bij het Dalton college*. In de actieve periode van de gewone dwergvleermuis, welke loopt van 15 april tot 15 oktober, mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Het kappen en herplanten van de bomen vindt plaats tussen 15 oktober en 15 april, de periode dat de vleermuizen in winterrust verkeren. Er worden de volgende bomensoorten herplant: hartbladige els, zwarte els, winterlinde, zoete kers, vogelkers, lijsterbes, wilde appel, zachte berk en haagbeuk. Hieronder bevinden zich nectar producerende bomen welke gekozen zijn met als doel het aantrekken van insecten en daardoor het verbeteren van het foerageergebied van de gewone dwergvleermuis.

In het deelgebied de *Bergse Maas* zullen de bomen gefaseerd vervangen worden. In de eerste winter, aan de start van de werkzaamheden, wordt één boom vervangen. In de tweede winter blijven twee bomen behouden; worden vier bomen gekapt en vervangen door nieuwe bomen; worden zeven bomen gekandelaberd en worden zeven bomen tussen de gekandelaberde bomen geplant. Na vijf jaar worden ook de gekandelaberde bomen vervangen door nieuwe bomen. Er worden op enkele locaties grote bomen geplant met een stamomtrek van circa 60-70 centimeter, circa negen meter hoogte en een kroonbreedte van circa 6 meter. Op de andere locaties worden kleinere bomen geplant met een stamomtrek van circa 30 tot 35 centimeter, een hoogte van circa zes meter en een kroonbreedte van circa drie meter. De verwachting is dat deze bomen na een periode van vijf jaar circa 1,5 meter hoger en twee meter breder zijn gegroeid. In de uiteindelijke situatie zullen er 50% meer bomen in dit deelgebied staan dan in de huidige situatie.

In het deelgebied *omgeving Amer* zullen vier bomen in de eerste of tweede winter tegelijk vervangen worden. Daarnaast zullen nieuwe lantaarnpalen gerealiseerd worden. In huidige situatie houden de hoge bomen het licht van de lantaarnpalen tegen, waardoor het licht tot zes meter hoogte rijkt. In de nieuwe situatie zijn de bomen lager, maar worden er ook lagere lantaarnpalen geïnstalleerd. De lantaarnpalen zullen zes meter hoog zijn. Het licht geeft een lagere lichttemperatuur af en er vindt minder lichtdispersie plaats ten opzichte van de originele straatverlichting. Hierdoor zullen de gewone dwergvleermuizen na de winter alsnog op zes meter hoogte in het donker langs de bomenrij kunnen vliegen. De huizen in de straat kunnen tevens als alternatieve huidige vliegroute dienen.

In het deelgebied *de Rivierenlaan* blijven bomen die van belang zijn voor essentiële functies voor de gewone dwergvleermuis veelal behouden, het vervangen van bomen wordt gefaseerd uitgevoerd. Alleen bomen met een slechte levensverwachting (drie bomen) (één tot vijf jaar ongeacht de werkzaamheden) en een matige levensverwachting (twee bomen) (vijf tot vijftien jaar ongeacht de werkzaamheden) zullen gekapt worden. De bomen worden vervangen door nieuwe bomen van circa zeven meter hoog en vier meter breed. Oude bomen welke van belang zijn voor beschermde essentiële functies van het gebied zullen tijdelijk behouden blijven totdat de nieuwe bomen voldoende volgroeid zijn en de functie als onderdeel van essentiële vliegroute voor de gewone dwergvleermuis kunnen overnemen.

In het laatste deelgebied, *het bruggetje bij het Dalton college*, zal als maatregel in principe enkel overdag gewerkt worden. Mocht dit niet mogelijk zijn dan wordt het licht niet gericht op groen, gevels en vleermuiskasten. Er worden geen bomen gekapt in dit deelgebied.

Mogelijk heeft de uitvoering van de werkzaamheden invloed op de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats en paarverblijfplaatsen. Uitgaande van een worst-case scenario en om het netwerk van de gewone dwergvleermuizen de wijk Koningshof te versterken zijn op 11 maart 2021 vier kraamkasten van het type BNBox ANS ½ geplaatst aan de gevels van sporthal 'Het Bakken'. Eén kast hangt aan westelijke gevel, twee hangen op zuidelijk gevel en de laatste hangt op het zuidoosten. Hiermee is een variatie aan microklimaten aangeboden. De kasten hangen op een geschikte locatie te midden van een veelvuldig bezocht foerageergebied en meerdere verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Dit is een extra maatregel die bovenop eerdergenoemde maatregelen wordt uitgevoerd

en zal een bevordering van het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis zijn.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de kapwerkzaamheden worden twee essentiële vliegroutes en drie essentiële foerageergebieden van de gewone dwergvleermuis verstoord. Daarnaast zijn in het plangebied één kraamverblijfplaats en twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig, welke mogelijk worden vernield door de werkzaamheden (worst-case scenario).

Uiteindelijke situatie

Om de functionaliteit van de vliegroutes naar de kraamverblijfplaats en de omliggende foerageergebieden in de uiteindelijke situatie te borgen, worden de te kappen bomen vervangen door herplant. De uiteindelijke vliegroute wordt pas functioneel geacht wanneer de nieuwe bomen een hoogte hebben van minimaal vijf meter en een stamdiameter van 25-30 centimeter hebben. De tussenruimte tussen de onderste kronen van de bomen mag maximaal tien meter zijn. Wanneer de uiteindelijke vliegroute aan deze maten voldoet mogen de gekandelaberde bomen en de tot dan toe niet verwijderde originele bomen worden verwijderd. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 8. Wij zijn van mening dat op deze manier gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden worden aangeboden voor de gewone dwergvleermuis.

De werkzaamheden zullen in de winter plaats vinden, omdat dit buiten de actieve perioden van de gewone dwergvleermuis valt. Hierdoor wordt de verstoring van de gewone dwergvleermuis beperkt tot een minimum. Tevens zal gezorgd worden dat de werkzaamheden overdag tussen zonsopkomst en zonsondergang plaatsvinden. Wanneer wel na zonsondergang gewerkt dient te worden, dan zullen lichtbronnen niet gericht worden op essentiële groenstructuren, gevels van bebouwing en watergangen om verstoring van de gewone dwergvleermuis te minimaliseren. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 12.

In de minst gunstige situatie (worst-case scenario) wordt de aanwezige kraamverblijfplaats vernield. Dat kan het geval zijn indien de vliegroutes en foerageergebieden in de uiteindelijke situatie van onvoldoende kwaliteit blijken te zijn en daarom niet gebruikt worden door de gewone dwergvleermuis. Om voor deze situatie de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis te borgen dienen aanvullend vier alternatieve kraamvoorzieningen gerealiseerd te worden. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 14.

Monitoring

De effectiviteit van de vliegroutes en foerageergebieden dient gemonitord en gerapporteerd te worden door onderzoek uit te voeren conform het vleermuisprotocol (2021) tijdens het kraamseizoen en de geschikte periode voor het inventariseren van vliegroutes en foerageergebieden van de gewone dwergvleermuis. Dit dient te worden uitgevoerd in het eerste, derde en vijfde jaar vanaf de start van de werkzaamheden. Hiermee wordt de functionaliteit van de essentiële vliegroute en het essentiële foerageergebied van de gewone dwergvleermuis voor de aanwezige (kraam-)verblijfplaatsen zowel tijdens als na het uitvoeren van de werkzaamheden geborgd. Wanneer het verwachte resultaat uitblijft en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan de uitvoering van de betreffende maatregelen, dient een plan van aanpak voor aanvullende of verbeterende maatregelen opgesteld te worden. Dit staat beschreven in voorschriften 9, 10 en 11. Ten behoeve van de toepassing van monitoring hebben wij de ontheffingsperiode verlengt met twee jaar.

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Nederland is op dit moment 'gunstig'. Ook regionaal is de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis gunstig, en komt de soort zeer algemeen voor. Binnen de gemeente Pijnacker-Nootdorp is de gewone dwergvleermuis zeer algemeen voorkomend. Uit eerdere onderzoeken uitgevoerd door van der Helm en daarbij data uit NDFF blijkt dat er naar verwachting zeker drie kraamgroepen in de gehele wijk Koningshof aanwezig zijn, die gebruik maken van meerdere locaties als

kraamverblijfplaats. Dit betekent dat er naast de eerder beschreven kraamverblijfplaats andere kraamverblijfplaatsen aanwezig zijn welke buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden vallen. Door de voorgenomen maatregelen, aangescherpt in de voorschriften, is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijft.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de kapwerkzaamheden, overige onderhoudswerkzaamheden en reparatiewerkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met begrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

De wijk Koningshof te Pijnacker is circa 50 jaar oud. Het rioleringsstelsel in deze wijk heeft dezelfde leeftijd. Beheerstechnische inspecties hebben laten blijken dat de riolering van erg slechte kwaliteit is en dat vervanging hierdoor noodzakelijk is. Daarbij is de bestrating ernstig verzakt; dit veroorzaakt ongewenste waterpartijen en niveauverschillen tussen de openbare bestrating en de entrees van de woningen die gemiddeld 40 centimeter betreffen. Bovenstaande problemen hebben ertoe geleid dat de riolering, kabels en leidingen op meerdere locaties afscheuren. Dit betreffen werkzaamheden die moeten borgen dat gebouwen, werken en terreinen toegankelijk en bereikbaar blijven en kunnen blijven functioneren naar hun bestemming. (In de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten 2020' wordt hiernaar gerefereerd als zijnde benodigde werkzaamheden.) De beoogde werkzaamheden zorgen er ook voor dat de gebouwen rondom het plangebied veilig en functioneel zullen blijven.

Tevens is het kappen van de bomen ook voor een andere rede van belang: de Essentaksterfte en Kastanjebloedingsziekte die heersen onder deze bomen zal ervoor zorgen dat op relatief korte termijn van enkele jaren enkele bomen binnen het plangebied zullen afsterven. Deze bomen zouden in dat geval een gevaar voor de veiligheid van de volksgezondheid kunnen worden. Door deze bomen voor deze werkzaamheden te verwijderen en vervangen wordt voorkomen dat het zo ver hoeft te komen. Wel worden zoveel mogelijk (gezonde) bomen behouden die van invloed zijn op de functionaliteit van de essentiële functies van de gewone dwergvleermuis.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met begrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de soort, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatie gebonden. Het betreft riolerings- ophoging en herinrichtingswerkzaamheden met als doel het projectgebied en directe omgeving te herstellen en verdere schade te voorkomen. De werkzaamheden kunnen niet op een andere locatie uitgevoerd worden. Een alternatieve werkwijze zal niet zorgen voor een gunstiger effect dan de huidige werkwijze.

Er worden zoveel mogelijk (gezonde) bomen behouden die van invloed zijn op de functionaliteit van de essentiële functies van de gewone dwergvleermuis. Daarbij worden de te kappen bomen deels eerst gekandelaberd, waardoor nieuwe aanplant goed kan aanslaan en er in de tussentijd geen gaten vallen in de vlieg- en foerageergebieden van de gewone dwergvleermuis. Bomen die wel gekapt dienen te worden, worden gekapt buiten het broedseizoen en in de minst kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis: in de winter. Er worden ook meer bomen terug geplant dan zullen verdwijnen. Werkzaamheden worden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd en verlichting wordt zo afgesteld dat essentiële functies van vleermuizen hier niet minder functioneel door worden, zoals omringend groen en gevels. Er wordt door het aanplanten van een variatie aan inheemse bomen ook een rijkere biodiversiteit gerealiseerd dan er nu is, wat uiteindelijk door de toename van insecten zal leiden tot een voedselrijker habitat voor de gewone dwergvleermuis. Wat betreft de werkzaamheden en de planning worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de gewone dwergvleermuis te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Pijnacker-Nootdorp bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.